

بررسی تاثیر دقت پیش بینی سود بر ورشکستگی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران

رویا دارابی^۱، فیروزه جباری^۲

^۱ دانشیار، گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

^۲ دانشجوی دکترا حسابداری گروه حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران

چکیده

هدف این پژوهش بررسی تاثیر دقت پیش بینی سود بر ورشکستگی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای این منظور اطلاعات صورت‌های مالی ۷۹ شرکت در دوره زمانی ۱۳۹۴-۱۴۰۱ گردآوری شده است. این پژوهش از نظر نوع هدف جزء پژوهش‌های کاربردی است و روش پژوهش از نظر ماهیت و محتوایی همبستگی می‌باشد. انجام پژوهش در چارچوب استدلالات قیاسی- استقرایی صورت گرفته است. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها از رگرسیون چند متغیره با داده‌های ترکیبی استفاده شده است. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که با افزایش دقت پیش بینی سود، شرکت به سمت ورشکستگی مالی می‌رود و بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی در شرکتهایی دارای نسبت اعضای غیر موظف بالاتر هیات مدیره و دارای سطح مالکیت اعضای هیات مدیره (سهام تحت تملک هیات مدیره) بالاتر و در شرکت‌هایی دارای تفکیک مدیرعامل با اعضای هیات مدیره و شرکتهایی دارای تعداد سرمایه‌گذاران نهادی بالاتر، هیچ رابطه معناداری وجود ندارد. در کل نتیجه این پژوهش نشانگر رابطه معنادار بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی می‌باشد

واژه‌های کلیدی: پیش بینی سود، ورشکستگی، دقت پیش بینی، اعضای هیات مدیره

مقدمه

سلامتی و موفقیت شرکت‌ها به صورت گسترده به سیاست‌گذاران، مشارکت‌کنندگان در صنعت و مدیران مربوط است. این امر مسئله‌ای است که بر اقتصاد هر کشور تاثیر می‌گذارد. امروزه تعداد شرکت‌های ورشکسته برای اقتصاد یک کشور مهم و به عنوان شاخص توسعه و قدرت اقتصادی در نظر گرفته می‌شود. زیرا هزینه‌های بالای فردی، اجتماعی و اقتصادی، فهم بهتر و ظرفیت پیش‌بینی بالاتری را می‌طلبد. توانایی پیش‌بینی بحران مالی از نظر اجتماعی و فردی بسیار مهم است زیرا عدم توانایی در پیش‌بینی می‌تواند تخصیص نامناسب منابع را در پی داشته باشد. هشدار زود هنگام احتمال بروز بحران مالی، مدیریت و سرمایه‌گذاران را قادر به انجام اقدامات پیشگیرانه همچون تغییر خطی مشی عملیاتی، تجدید ساختار مالی و حتی تصفیه اختیاری می‌نماید تا با کاهش ضرر و زیان، تخصیص منابع اجتماعی و فردی را بهبود بخشند. جهت اتخاذ تصمیمات مناسب‌تر فراهم می‌آورد.

سود یکی از اقلام مهم و اصلی صورت‌های مالی است که توجه استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را به خود جلب می‌کند. سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان، مدیران، کارکنان شرکت‌ها، تحلیل‌گران، دولت و دیگر استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی از سود به عنوان مبنایی جهت اتخاذ تصمیم‌های سرمایه‌گذاری، اعطای وام، سیاست پرداخت سود، ارزیابی شرکت‌ها، محاسبه مالیات و سایر تصمیم‌های مربوط به شرکت استفاده می‌کنند (ابوالقاسمی، ۱۳۸۴).

سود از تغییر در حقوق صاحبان سهام یا تغییر در خالص دارایی‌های یک واحد تجاری طی یک دوره مالی ناشی می‌گردد، به بیان دقیق‌تر سود برآیند کلیه تغییرات در حقوق صاحبان سرمایه طی یک دوره مالی، به استثنای تغییرات ناشی از سرمایه‌گذاری توسط صاحبان و توزیع منابع بین آن‌ها می‌باشد.

بدین منظور پژوهش حاضر به دنبال بررسی تاثیر دقت پیش‌بینی سود بر ورشکستگی مالی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش**ورشکستگی مالی**

ورشکستگی ورشکستگی مالی در لغت به معنای درماندگی در کسب و تجارت بوده و تاجر ورشکسته در قانون تجارت و حقوق بازرگانی شامل حالت تاجر و بازرگانی است که در تجارت زیان دیده، بدهی او بیش از داراییش باشد و از پرداخت بدهیهای خود ناتوان شود و به همین دلیل نیز نتواند تعهدات تجاری خود را عملی کند. قانونگذار در ماده ۴۱۲ قانون تجارت و حقوق بازرگانی در تعریف ورشکستگی مالی می‌گوید که ورشکستگی در نتیجه توقف از تادیه وجوهی که بر عهده تاجر است، حاصل میشود. یعنی به محض اینکه تاجر یا شرکت تجاری قادر به پرداخت دیون خود نبود، ورشکسته میشود. ممکن است تاجر ورشکسته اموالی بیش از دیون خود داشته باشد ولی فعال نتواند دیون خود را بپردازد. به عنوان مثال اموال او در رهن غیر باشد یا مبلغی از اموال خود را به صندوق دادگستری سپرده باشد. ورشکستگی مالی باید به موجب حکم دادگاه اعلام شود و تا زمانی که دادگاه حکم ورشکستگی را صادر نکرده است، ورشکستگی تاجر ثابت نمی‌شود.

روئین تن و همکاران (۱۴۰۳) به مطالعه آزمون رویکرد مهندسی مالی در توان اندازه‌گیری درماندگی و ورشکستگی شرکت‌ها پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد که روش مهندسی مالی با تکیه بر نظریه منظومه تاب‌آوری کسب و کارها در تعیین درماندگی مالی، از توان برآورد بیشتر و دارای دقت برآورد درماندگی مالی بیشتری است.

قاسمی و همکاران (۱۴۰۳) به مطالعه ارائه الگوی تاب آوری مالی در راستای پیشگیری از ورشکستگی پرداختند. یافته های تحقیق نشان داد که در هر یک از لایه ها مفاهیم و موضوعاتی گنجانده شد که در نهایت ۲۸ مقوله شناسایی شد. جهت اعتباریابی کیفی الگوی به دست آمده بر اساس نظرات خبرگان در قالب گروههای کانونی اخذ شد و الگوی مفهومی مورد تأیید خبرگان پژوهش قرار گرفت. با توجه به یافته های حاصل از اجرای فرآیند فراترکیب در شناسایی ابعاد و مقوله های تاب آوری مالی که میتواند مبنایی برای پژوهشهای آتی در جهت نحوه ی پیاده سازی سیاستهای توانمندی مالی و حفظ تاب آوری مالی در شرکتهای در راستای پیشگیری از ورشکستگی قرار گیرد در قالب الگویی مفهومی به تأیید و توافق بالای خبرگان رسید، ارائه گردید. در این مقاله مؤلفه هایی چون همسویی با تغییرات محیطی، پاسخ بهنگام به ریسک های محیطی، تدوین سند استراتژیک در حوزه مالی، شناسایی ظرفیت ها و چالش های شرکت ها در امر سرمایه گذاری و رصد محیطی و تجزیه و تحلیل استراتژیک مالی جزء عوامل مهم و ضروری در تاب آوری مالی در شرکتهای در راستای پیشگیری از ورشکستگی شناسایی شدند. ربیعی و فتوحی فشمی (۱۴۰۲) به مطالعه بررسی تأثیر غیرخطی مدیریت سود و استراتژی تجاری بر ریسک ورشکستگی شرکت با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته پرداختند. نتایج به دست آمده در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد مدیریت سود تأثیر غیرخطی معناداری بر ریسک ورشکستگی شرکت ندارد. همچنین استراتژی تجاری تأثیر غیرخطی (U شکل معکوس) معناداری بر ریسک ورشکستگی شرکت دارد. لذا می توان عنوان کرد پیاده سازی استراتژی تجاری در شرکت ابتدا ریسک ورشکستگی را افزایش و از یک سطحی به بعد منجر به کاهش ریسک ورشکستگی خواهد شد.

رنجبر و همکاران (۱۴۰۲) به مطالعه اثر اهرم مالی و رقابت در بازار بر ریسک ورشکستگی شرکت های بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که اهرم مالی یک اثر خطی مثبت و غیر خطی U شکل با متغیر وابسته ریسک ورشکستگی دارد. طبق نتایج آزمون فرضیات، رقابت در بازار محصول نیز اثر غیرخطی U شکل با متغیر وابسته ریسک ورشکستگی دارد. در ادامه اثر تعاملی اهرم مالی و رقابت در بازار محصول بر ریسک ورشکستگی آزمون شد که نتایج نشان داد در شرایط رقابتی سطح بالاتری از اهرم مالی، ریسک ورشکستگی را تشدید می کند.

حاج نوروزی و همکاران (۱۴۰۱) به مطالعه ارائه الگوی دقت پیش بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد متغیر ماکیاولیسم اثر منفی و معناداری بر دقت پیش بینی سود مدیریت داشته است. اما اثر متقابل ایده الیسم در ماکیاولیسم معنادار و مثبت می باشد. از سویی متغیر نسبی گرایی اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد. همچنین توان دوم متغیر استقرار کنترل اثر معنادار و مثبت بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد و اثر متقابل استقرار کنترل در ایده الیسم نیز اثر منفی و معنادار بر دقت پیش بینی سود مدیریت دارد.

اوگور و همکاران^۱ (۲۰۲۲) در پژوهش خود آیا اهرم مالی و رقابت بازار محصول باعث افزایش یا کاهش ریسک ورشکستگی مالی می شود؟ نتایج نشان داد که اهرم مالی و رقابت در بازار محصول اثرات غیر یکنواختی بر خطرات ریسک ورشکستگی مالی دارند. به طوریکه اثر اهرم U شکل معکوس است در حالی که اثر رقابت U شکل است. همچنین، اهرم و رقابت جایگزین ابزارهای انضباطی هستند، سطح اهرمی که ریسک پریشانی مالی را به حداقل می رساند در صنایع کمتر رقابتی بالاتر است. استاموالمپروس و سیمیتسی (۲۰۲۲) نشان دادند که شرکتهایی که از نظر رفتار با کارکنان رتبه بالایی دارند، سطوح پایینتری از اهرم بازار و کتاب دارند. این رابطه همچنین برای ریسک ورشکستگی که در آن شرکتهایی که رضایت کارکنان بالاتری دارند از اعتبار بالاتری برخوردار هستند، مشخص میشود.

¹ Ugur

نگوین و کین^۲ (۲۰۲۱) به بررسی رابطه بین ساختار سررسید بدهی و ریسک ورشکستگی پرداختند. طبق نتایج، اهرم به طور مثبت با ریسک نکول مرتبط است. اهرم کوتاه مدت اثر مثبت قابل توجهی بر ریسک ورشکستگی نشان میدهد. در حالی که اهرم بلندمدت نتایج قابل توجهی نشان نمیدهد. شرکتها در معرض ریسک استفاده از بدهی کوتاه مدت، بیشتر در معرض ریسک ورشکستگی هستند. شرکتهایی که وضعیت مالی بهتری دارند و صنایع متمرکز، اثر اهرمی کوتاه مدت بالاتری را نسبت به همتایان خود تجربه میکنند.

نملی اوغلو و مالیک^۳ (۲۰۲۰) اثر نوآوری بر عدم قطعیت ارزشگذاری شرکت، با در نظر گرفتن اهرم مالی در زمان بحران مالی مورد بررسی قرار دادند. طبق نتایج، در مواقع بحران، نوآوری و کارآفرینی را میتوان راهی برای خروج از عدم قطعیت ارزشگذاری شرکتها در نظر گرفت. به طور خاص، شرکت های نوآور با محدودیت مالی کمتر (اهرم بالا) می توانند ارزش بالاتری داشته باشند یا عدم اطمینان کمتری را در عملکرد خود تجربه کنند.

فرضیه پژوهش

فرضیه اول: بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی با توجه به نسبت اعضا غیر موظف به اعضای موظف هیات مدیره شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم: بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی با توجه به درصد مالکیت اعضای هیات مدیره شرکت (سهام تحت تملک هیات مدیره) رابطه معناداری وجود دارد.

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش

روش شناسی تحقیق از آنجا که تحقیق حاضر بر روابط بین متغیرها تمرکز دارد، به همین خاطر این تحقیق، توصیفی از نوع تحقیقات همبستگی و پس رویدادی می باشد. در این نوع پژوهشها، هدف بررسی روابط موجود بین متغیرها ست و داده ها از محیطی که به گونه ای طبیعی وجود داشته اند و یا از وقایع گذشته که بدون دخالت مستقیم پژوهشگر رخ داده است، جمع آوری و تجزیه و تحلیل می شود.

روش تحلیل دادهها

به دلیل نوع دادههای مورد مطالعه، مقایسه‌ی هم‌زمان داده‌های مقطعی و طولی از روش الگوهای داده‌های ترکیبی (پانل دیتا) برای برآورد ضرایب و آزمون فرضیه‌ها استفاده شده است. ابتدا برای تعیین روش به‌کارگیری داده‌های ترکیبی و تشخیص همگن یا ناهمگن بودن آنها از آزمون چاو استفاده شده است. در این آزمون فرض صفر مبنی بر همگن بودن داده‌هاست و در صورت تأیید، می‌بایست کلیه‌ی داده‌ها را با یکدیگر ترکیب کرد و به‌وسیله‌ی یک رگرسیون کلاسیک تخمین پارامترها را انجام داد، در غیراین‌صورت داده‌ها را به‌صورت داده‌های پانلی در نظر گرفت. در صورتی‌که نتایج این آزمون مبنی بر به‌کارگیری داده‌ها به‌صورت داده‌های پانلی شود، می‌بایست برای تخمین مدل پژوهش از یکی از مدل‌های اثرات ثابت یا اثرات تصادفی

² NGUYEN

³ Nemlioglu

استفاده شود. برای انتخاب یکی از دو مدل باید آزمون هاسمن اجرا شود. فرض صفر آزمون هاسمن مبنی بر مناسب بودن مدل اثرات تصادفی برای تخمین مدل‌های رگرسیونی داده‌های تابلویی است.

جامعه و نمونه آماری

جامعه آماری این پژوهش در برگیرنده کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. دوره زمانی پژوهش از سال ۱۳۹۴ تا سال ۱۴۰۱ در نظر گرفته شده است. همچنین در این پژوهش نمونه‌ای به حجم ۱۸۸ شرکت براساس معیارهای زیر از جامعه آماری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران انتخاب شده است:

الف) با توجه به دوره زمانی دسترسی به اطلاعات، شرکت قبل از سال ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار پذیرفته شده باشد و نام آن تا پایان سال ۱۴۰۱ از فهرست شرکت‌های یاد شده حذف نشده باشد؛ ب) به منظور افزایش توان هم‌سنجی و هم‌سان‌سازی شرایط شرکت‌های انتخابی، سال مالی شرکت‌ها باید به پایان اسفند ماه هر سال منتهی شود؛ پ) به دلیل شفاف نبودن مرزبندی بین فعالیت‌های عملیاتی و تأمین مالی شرکت‌های مالی (شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی و ...)، این شرکت‌ها از نمونه حذف شده‌اند؛ ت) شرکت‌هایی که اطلاعات آن‌ها برای محاسبه متغیرهای اولیه صورت‌های مالی ناقص بوده‌اند از نمونه حذف شده‌اند؛ ث) شرکت‌ها نباید توقف فعالیت داشته و دوره فعالیت خود را تغییر داده باشند.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات در تحقیق حاضر برای تدوین ادبیات و پیشینه تحقیق از روش کتابخانه‌ای استفاده می‌گردد. داده‌های مورد نیاز برای آزمون مدل به روش کتابخانه‌ای از بانک‌های اطلاعاتی ره آورد نوین و جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز از آرشیو بورس اوراق بهادار تهران صورت پذیرفته است. تحقیق حاضر برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از تجزیه و تحلیل پانلی استفاده می‌کند. مهمترین مزیت استفاده از داده‌های پانل کنترل نمودن ویژگی‌های نا همگن و در نظر گرفتن تک تک افراد، شرکت‌ها، ایالات و کشورها میباشد. در حالی که مطالعات مقطعی و سری زمانی این نا همگنی را کنترل نمی‌کنند و با تخمین مدل با استفاده از این روش‌ها احتمال اریب بودن، نتایج می‌باشد.

مدل و متغیرهای پژوهش

در این پژوهش بر مبنای مدل زیر نقش دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی (ارتباط ارزشی هریک از متغیرهای مزبور) با توجه به نظام راهبری شرکتی، مورد بررسی قرار می‌گیرد:

$$\text{Financial bankruptcy}_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \text{Forecasting Accuracy}_{it} + \alpha_2 D_{1it} + \alpha_3 D_{2it} + \alpha_4 D_{3it} + \alpha_5 D_{4it} + \alpha_6 D_{5it} + \alpha_7 D_{6it} + \alpha_8 \text{SIZE}_{it} + \alpha_9 \text{Growth}_{it} + \alpha_{10} \text{LEV}_{it} + \varepsilon_{it}$$

لذا اجزای مدل عبارت اند از:

Forecasting Accuracy: دقت پیش بینی سود؛

Financial bankruptcy: ورشکستگی مالی؛

non- charged to charged: نسبت اعضای غیر موظف به اعضای موظف هیات مدیره؛

SIZE: اندازه شرکت؛

LEV: اهرم مالی شرکت؛

GROWTH: رشد شرکت؛

OBD : درصد مالکیت هیات مدیره؛

Chief and CEO: رییس بودن مدیرعامل و

 β : ارتباط ارزشی هر یک از متغیرها.

متغیرهای تحقیق و نحوه اندازه گیری آنها

جدول (۱) خلاصه متغیر های پژوهش

نام متغیر	نوع متغیر	علامت اختصاری	نحوه محاسبه
ورشکستگی مالی	وابسته	Financial bankruptcy	از مدل آلتمن به دست می آید.
دقت پیش بینی سود	مستقل	Forecasting Accuracy	ابتدا اختلاف سود واقعی و پیش بینی شده را تقسیم بر سود پیش بینی شده می نماییم و سپس از عدد یک کم می کنیم.
نسبت اعضای غیرموظف به موظف هیات مدیره	تعدیل کننده	n- charged to charged	جهت محاسبه این متغیر تعداد اعضای غیرموظف به اعضای موظف تقسیم می گردد.
درصد مالکیت هیات مدیره	تعدیل کننده	OBD	از نسبت سهام در دست اعضای موظف و غیرموظف هیات مدیره بر کل سهام شرکت محاسبه می گردد.
اندازه شرکت	کنترلی	SIZE	از طریق لگاریتم طبیعی ارزش دفتری جمع دارایی های شرکت محاسبه می شود.
رشد شرکت	کنترلی	GROWTH	از اختلاف فروش هر سال با سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل به دست می آید.
اهرم مالی	کنترلی	LEV	از نسبت مجموع بدهی ها بر مجموع دارایی ها به دست می آید.

نتایج پژوهش

آمار توصیفی

در جدول ۲ میانگین از جمله شاخص های مرکزی و شاخص های پراکندگی به صورت کلی محاسبه شده است.

جدول ۲. توصیف داده‌های پژوهش

وضعیت شرکت	نام فارسی	متغیرها	تعداد	میانگین	میانه	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	حداقل	حداکثر
ورشکسته	دقت پیش بینی سود	Forecasting Accuracy	۱۴۰	۰.۰۸	۰.۴۹	۰.۹۸	-۱.۴۱	۰.۸۵	-۲.۴۲	۱.۰۰
	نسبت اعضای غیر موظف به اعضای موظف	D.non- charged to charged*FA	۱۴۰	۰.۱۳	۰.۰۰۰	۰.۶۵	-۱.۷۱	۴.۹۳	-۲.۴۲	۱.۰۰
	درصد مالکیت هیات مدیره	D.OBD*FA	۱۴۰	۰.۱۱	۰.۰۰۰	۰.۶۳	-۱.۸۰	۵.۳۵	-۲.۴۲	۱.۰۰
	اندازه شرکت	SIZE	۱۴۰	۱۳.۷۱	۱۳.۷۳	۱.۳۴	۰.۳۰	۰.۶۸	۱۰.۵۰	۱۶.۹۳
	نسبت بدهی	LEVERAGE	۱۴۰	۰.۶۶	۰.۶۶	۰.۱۵	-۰.۲۸	۰.۳۲	۰.۱۸	۱.۰۳
	رشد شرکت	Growth	۱۴۰	-۰.۰۲	-۰.۰۴	۰.۴۳	۱.۷۹	۷.۰۴	-۰.۹۰	۲.۳۷
مایین سلامت و ورشکستگی	دقت پیش بینی سود	Forecasting Accuracy	۲۳۷	۰.۴۴	۰.۶۹	۰.۶۴	-۱.۸۶	۳.۴۵	-۲.۴۶	۱.۰۰
	نسبت اعضای غیر موظف به اعضای موظف	D.non- charged to charged*FA	۲۳۷	۰.۱۵	۰.۰۰	۰.۶۵	-۱.۴۶	۳.۷۲	-۲.۴۶	۱.۰۰
	درصد مالکیت هیات مدیره	D.OBD*FA	۲۳۷	۰.۱۸	۰.۰۰	۰.۵۴	-۱.۲۰	۴.۶۷	-۲.۴۶	۱.۰۰
	اندازه شرکت	SIZE	۲۳۷	۱۳.۵۴	۱۳.۵۸	۱.۳۳	۰.۳۰	۰.۵۷	۱۰.۱۰	۱۷.۷۴
	نسبت بدهی	LEVERAGE	۲۳۷	۰.۵۹	۰.۶۱	۰.۱۷	-۰.۳۱	-۰.۶۹	۰.۱۸	۰.۹۳
	رشد شرکت	Growth	۲۳۷	۰.۴۳	۰.۲۱	۰.۵۹	۱.۴۲	۱.۸۵	-۰.۹۹	۲.۶۳
سلامت	دقت پیش بینی سود	Forecasting Accuracy	۱۸	۰.۶۲	۰.۷۷	۰.۴۱	-۲.۲۱	۶.۲۶	-۰.۷۴	۰.۹۸
	نسبت اعضای غیر موظف به اعضای موظف	D.non- charged to charged*FA	۱۸	۰.۳۶	۰.۳۳	۰.۴۹	-۰.۳۵	-۰.۴۱	-۰.۷۴	۰.۹۸
	درصد مالکیت هیات مدیره	D.OBD*FA	۱۸	۰.۳۳	۰.۱۴	۰.۳۸	۰.۶۲	-۱.۳۷	۰.۰۰۰	۰.۹۶
	اندازه شرکت	SIZE	۱۸	۱۴.۰۵	۱۳.۶۱	۱.۵۷	۰.۹۶	-۰.۲۹	۱۲.۴۳	۱۷.۳۶
	نسبت بدهی	LEVERAGE	۱۸	۰.۳۶	۰.۳۲	۰.۱۸	۰.۸۹	-۰.۰۲	۰.۱۵	۰.۷۶
	رشد شرکت	Growth	۱۸	۰.۵۳	۰.۲۹	۰.۵۱	۰.۴۷	-۱.۳۹	-۰.۱۳	۱.۴۲

نتایج آزمون فرضیات پژوهش

اما در ادامه بحث به تجزیه و تحلیل فرضیه ها (جدول ۳) خواهیم پرداخت:

(جدول ۳) مقادیر برآورد پارامترهای مدل

VIF	نتیجه	مقدار احتمال	مقدار والد	مقدار ضرایب	پارامترها	نام فارسی
	بی معنی	۰.۷۸۰	۰.۰۷۸	۰.۴۵۹	constant	مقدار ثابت
۶.۲۷	معنادار و مثبت	۰.۰۰۲	۹.۶۵۴	۰.۷۸۶	Forecasting Accuracy	دقت پیش بینی سود
۲.۶۹	بی معنی	۰.۱۶۳	۱.۹۵۱	-۰.۳۸۸	D.non- charged to charged*FA	نسبت اعضای غیر موظف به اعضای موظف
۱.۹۱	بی معنی	۰.۷۱۵	۰.۱۳۴	-۰.۰۹۷	D.OBD*FA	درصد مالکیت هیات مدیره
۱.۱۱	بی معنی	۰.۸۰۹	۰.۰۵۸	-۰.۰۲۲	SIZE	اندازه شرکت
۱.۱۰	معنادار و منفی	۰.۰۰۰	۳۱.۴۶۶	-۴.۱۴۷	LEVERAGE	نسبت بدهی
۱.۰۲	معنادار و مثبت	۰.۰۰۰	۴۶.۸۹۷	-۱.۶۰۶	Growth	رشد شرکت
۰.۰۰۰	مقدار احتمال کای - دو		۱۴۶.۶۴		مقدار کای - دو	
۱.۹۸	دوربین واتسون		۰.۳۱		ضریب تعیین کاکس - اسنل	

*در این پژوهش رابطه مستقیم و مثبت یعنی احتمال نزدیک شدن به سلامت مالی

**در این پژوهش رابطه معکوس و منفی یعنی احتمال نزدیک شدن به ورشکستگی مالی

نتایج حاصل از فرضیه اول

هدف از آزمون فرضیه ی اول پژوهش، بررسی رابطه ی بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی در شرکتهایی با نسبت اعضای غیر موظف بالاتر هیات مدیره می باشد. اما فرضیه ی آماری آزمون به صورت زیر قابل بیان است. با توجه به جدول (۳) مقدار احتمال آماره والد برای D.non- charged to charged*FA (نسبت بالای اعضای غیر موظف به اعضای موظف) برابر با ۰/۱۶۳ است این مقدار کمتر از ۰/۰۵ نیست پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد نمی-شود. این متغیر با وضعیت شرکت رابطه ای ندارد. یعنی در شرکتهایی با نسبت اعضای غیر موظف بالاتر هیات مدیره هیچ رابطه ی معناداری بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی وجود ندارد.

نتایج حاصل از فرضیه دوم

هدف از آزمون فرضیه ی دوم پژوهش، بررسی رابطه‌ی بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی در شرکتهای دارای سطح مالکیت اعضای هیات مدیره (سهام تحت تملک هیات مدیره) بالاتر می باشد. اما فرضیه ی آماری آزمون به صورت زیر قابل بیان است.

مقدار احتمال آماره والد برای $D.OBD*FA$ (سطح مالکیت بالای اعضای هیات مدیره بالاتر) برابر با $0/715$ است این مقدار کمتر از $0/05$ نیست پس فرض صفر یعنی بی تاثیر بودن این متغیر رد نمی شود. این متغیر با وضعیت شرکت رابطه ای ندارد. یعنی در شرکتهای دارای سطح مالکیت اعضای هیات مدیره بالاتر، هیچ رابطه‌ی معناداری بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی وجود ندارد.

نتیجه گیری

میزان سودآوری یک شرکت از مهم ترین معیارهای ارزیابی شرکتها توسط سرمایه گذاران است. سودهای گزارش شده شرکت، اطلاعات مربوط به گذشته هستند، ولی با توجه به آنها می توان نحوه فعالیت شرکت و میزان موفقیت آن را در گذشته ارزیابی نمود. چنانچه سرمایه گذاران گذشته را مبنایی برای آینده قرار دهند، آنها با استفاده از اطلاعات گذشته می توانند حدس بزنند که در آینده وضعیت شرکت چگونه خواهد بود (روگرز و همکاران، ۲۰۰۹).

بنابراین با توجه به این نیاز و نیازهای دیگر استفاده کنندگان و سرمایه گذاران، مدیران نسبت به پیش بینی سود هر سهم اقدام می کنند. (ملکیان و همکاران، ۱۳۸۹).

در ایران نیز، براساس ردیف (۷) بند (ج) مدیران شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، موظف هستند که پیش بینی درآمد متعلق به هر سهم خود را به صورت سه ماهه و یک ساله برآورد و حداکثر ۲۰ روز بعد از پایان دوره سه ماهه به مدیریت نظارت بر شرکت های سازمان بورس اوراق بهادار تهران ارسال نمایند (لطفی و همکاران، ۱۳۸۹). اهمیت سود پیش بینی شده به میزان انحرافی که با مقدار واقعی آن دارد، وابسته است. (ریس، ۲۰۰۷).

در سالهای اخیر پیشرفت قابل ملاحظه‌ای در استقرار نظام راهبری (حاکمیت) شرکت از طریق قانونگذاری و نظارت و نیز اقدامات داوطلبانه شرکتها در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه صورت گرفته است. سرمایه گذاران و سهامداران آگاهی بیشتری در مورد جذب و اهمیت راهبری شرکتی یافته‌اند. و نسبت به پیگیری استقرار این نظام در شرکتها علاقه مند شده‌اند. برخی تحقیقات تجربی حکایت از رابطه مثبت نظام راهبری شرکتی و بازده شرکتها دارد. در یک بیان کلی راهبری شرکتی، سیستم کنترل و هدایت شرکت است. سیستمی که ارتباط بین شرکت و ذینفعان آن را تعیین، کنترل و هدایت می نماید. راهبری شرکتی در سطح خرد دستیابی به اهداف شرکت و در سطح کلان تخصیص بهینه منابع را دنبال می کند (میراحمدی و همکاران، ۱۳۹۲).

نتایج حاصل از پژوهش اول نشان داد که در شرکتهایی با نسبت اعضای غیر موظف بالاتر هیات مدیره، هیچ رابطه‌ی معناداری بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی وجود ندارد.

که این با نتایج با پژوهش آقایی و همکاران (۱۳۸۹) مطابقت داشته ولی با پژوهشهای کامپا و همکاران (۲۰۱۵)، لی و

1.Rogers et al, 2009

2.Rees, 2007

همکاران (۲۰۱۱)، گارسیالارا و دی ران (۲۰۰۹)، امینی زاده بزنجان (۱۳۹۲)، شهسواری و همکاران (۱۳۹۲) و میر منافی شموشکی و همکاران (۱۳۹۰) مطابقت ندارد.

همچنین نتایج حاصل از فرضیه دوم پژوهش بیانگر این است که در شرکت‌های دارای سطح مالکیت اعضای هیات مدیره بالاتر، هیچ رابطه‌ی معناداری بین دقت پیش بینی سود و ورشکستگی مالی وجود ندارد.

همچنین سایر پیشنهادات در ذیل به ترتیب بیان می‌گردد:

به مسوولین توصیه می‌شود که به دنبال عوامل دیگری غیر دقت سود بر ورشکستگی مالی باشند، تا از ورشکستگی مالی جلوگیری نمایند.

به سرمایه‌گذاران توصیه می‌شود که در رابطه با ورشکستگی مالی زیاد نمی‌توانند به شرکت‌هایی با تمرکز مالکیت بالا اعتماد کنند.

تاثیر دقت پیش بینی سود بر نقد شوندگی با توجه به نظام راهبری شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

تاثیر هموارسازی سود بر ورشکستگی مالی با توجه به نظام راهبری شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

تاثیر سطوح افشا اختیاری بر ورشکستگی مالی با توجه به نظام راهبری شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بازار سرمایه ایران.

۴- تاثیر دقت پیش بینی سود بر توزیع سود سهام شرکت در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران.

منابع

۱. آقایی، محمدعلی و دیگران (۱۳۸۹) بررسی ویژگی‌های حاکمیت شرکتی و ارتباط ارزشی سود در بورس اوراق بهادار تهران با تاکید بر نقش مدیریت سود، فصلنامه علوم مدیریت ایران، شماره ۱۶
۲. امینی زاده بزنجانی، قیص، حیرانی، فروغ، (۱۳۹۲) " بررسی تاثیر کیفیت سود بر مدیریت سود با توجه به ورشکستگی و سطح تنش مالی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران " پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد - دانشکده حسابداری و مدیریت.
۳. حاج نوروزی، احمد، فاضلی، نقی & فغانی ماکرانی، خسرو. (۱۴۰۱). ارائه الگوی دقت پیش‌بینی سود مدیریت بر اساس معیارهای نوین اخلاق. دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. - () ،
۴. ربیعی، خدیجه & فتوحی فشمی، حسن. (۱۴۰۲). بررسی تأثیر غیرخطی مدیریت سود و استراتژی تجاری بر ریسک ورشکستگی شرکت با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم یافته. (GMM) دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت. - () ،
۵. روئین تن، سید علی رضا، پیکارجو، کامبیز، خلیلی عراقی، مریم (۱۴۰۳) آزمون رویکرد مهندسی مالی در توان اندازه گیری درماندگی و ورشکستگی شرکت ها. فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری. دوره ۱۳ / شماره ۳ (پیاپی ۵۱ / پائیز ۱۴۰۳. صفحه ۴۳۵ تا ۴۶۰.
۶. شهسواری، معصومه و احمد پور، احمد و کاشانی پور، محمد، (۱۳۹۲)، « بررسی مدیریت سود و تأثیر کیفیت سود مرتبط با سطح ورشکستگی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، وزارت علوم تحقیقات و فناوری، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم اداری و اقتصاد.
۷. قاسمی، مریم، صراف، فاطمه، احدی سرکانی، سیدیوسف، جعفری، سیده محبوبه (۱۴۰۳) مطالعه ارائه الگوی تاب آوری مالی در راستای پیشگیری از ورشکستگی. فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه گذاری. دوره ۱۳ / شماره ۳ (پیاپی ۵۱ / پائیز ۱۴۰۳. صفحه ۶۲۳ تا ۶۴۳.
۸. لطفی، احمدو حاجی پور، میثم ، (۱۳۸۹)، «تأثیر محافظه کاری بر خطای مدیریت در پیش بینی سود» مجله حسابداری مدیریت «سال سوم، شماره چهارم، بهار ۱۳۸۹.
۹. ملکیان، اسفندیار و احمد پور، احمد و رحمانی نصر آبادی، محمد و دریانی، عباسعلی، (۱۳۸۹)، « عوامل مؤثر بر دقت سود پیش بینی شده توسط شرکتهای شواهدی از: بازار بورس و اوراق بهادار تهران»؛ بررسی های حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۷، شماره ۶۱، صص ۲۳-۲۸.
۱۰. میراحمدی، ایمان و محمودزاده، علی اصغر، (۱۳۹۲)، « نقدشوندگی بازار سهام و نظام راهبری شرکتی در شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران»؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود، دانشکده علوم انسانی.
۱۱. رنجبر ر.، کلوانی نیتلی م & .، میرانی س. (۱۴۰۲). اثر اهرم مالی و رقابت در بازار بر ریسک ورشکستگی شرکت های بورس اوراق بهادار تهران. نشریه علمی رویکردهای پژوهشی نوین مدیریت و حسابداری. 1161-1181, (25), 7 , Retrieved از: <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/2078>
۱۲. میرمنافی شמושکی، سید حمزه، عبدلی، محمد رضا، (۱۳۹۰) " رابطه مولفه های حاکمیت شرکتی با ورشکستگی در شرکتهای هموارساز و غیر هموارساز سود" پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی - دانشکده مدیریت و اقتصاد

13. Campa*, Domenic," (2015) "The impact of SME's pre-bankruptcy financial distress on earnings management tools" Assistant Professor of Accounting School of Business Trinity College Dublin College Street, Dublin, Ireland
14. Garcia Lara, J., Garcia Osma, B., & Neophytou, E. (2009). 'Earnings quality in ex-post failed firm. Accounting and Business Research, 39 (2) , 119-138.
15. Li, F. , Abeysekera, I. & Ma, S. (2011). "Earnings management and the effect of earnings quality in relation to stress level and bankruptcy level of Chinese listed firms" Corporate Ownership and Control, 9 (1) , 366-391. University of Wollongong, Research Online.
16. Nemlioglu, I., Mallick, S.K., (2020). Do innovation-intensive firms mitigate their valuation uncertainty during bad times? J. Econ. Behav. Org. 177, 913-940.
17. NGUYEN, Th., KIEN, V.D. (2021). Leverage and Bankruptcy Risk - Evidence from Maturity Structure of Debt: An Empirical Study from Vietnam. Journal of Asian Finance, Economics and Business, Vol 9 No 1 (2022) 0133-0142.
18. Rees L. Siavaramakrishnan K. The Effect of Meeting or Beating Revenue Forecasts on the Association between Quarterly Returns and Earnings Forecast Errors, Contemporary Accounting Research 2007; 24 (1): 259-290
19. Rogers,j.L,D.J.Skinner and A.V.Bus Kirk.2009.Earning guidance and market uncertainty.journal of Accounting and Economics,forth coming.
20. Ugur, M., Solomon, E. Zeynalov, A. (2022). Leverage, competition and financial distress hazard: Implications for capital structure in the presence of agency costs. Economic Modelling, 105740.

Investigating the Impact of Profit Forecasting Accuracy on Bankruptcy in Companies Admitted to the Tehran Stock Exchange

Abstract

The purpose of this research is to investigate the impact of profit forecasting accuracy on bankruptcy in companies admitted to the Tehran Stock Exchange. For this purpose, the information of the financial statements of 79 companies in the period of 2014-2021 has been collected. This research is part of applied research in terms of the type of goal, and the research method is correlational in terms of nature and content. The research has been carried out in the framework of deductive-inductive arguments. In this research, multivariate regression with combined data was used to analyze the hypotheses. The results of this research showed that with the increase in the accuracy of the profit forecast, the company goes towards financial bankruptcy, and there is a difference between the accuracy of the profit forecast and financial bankruptcy in companies with a higher proportion of non-obligatory members of the board of directors and with a level of ownership by board members. The board (shares owned by the board of directors) is higher and there is no significant relationship in companies with a separation of the CEO from the members of the board of directors and companies with a higher number of institutional investors. Overall, the result of this research indicates a significant relationship between the accuracy of profit forecasting and financial bankruptcy

Keywords: Profit Forecast, Bankruptcy, Forecast Accuracy, Board Members
